Słupia pod Kępnem, 25.09.2026 r.

PROGRAM WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNY

Zespół Szkół Specjalnych w Słupi pod Kępnem

Rok szkolny 2026/2027

Podstawa prawna

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78 poz. 483, z późn. zm.).
- Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 r. nr 120, poz. 526).
- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz.U. z 2026 r. poz. 820, z późn. zm., w tym Dz.U. z 2026 r. poz. 1036).
- Ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151, z późn. zm.).
- Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1939, z późn. zm.).
- Ustawa z 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (t.j. Dz.U. z 2026 r. poz. 1214).
- Ustawa z 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (t.j. Dz.U. z 2026 r. poz. 163, z późn. zm.).
- Ustawa z 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (t.j. Dz.U. z 2026 r. poz. 110, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1604, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1798).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1449).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji z 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (Dz.U. z 2026 r. poz. 378, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej (...) (Dz.U. z 2017 r. poz. 356, z późn. zm.) – w zakresie stosowanym przejściowo w roku szkolnym 2026/2027 w klasach II, III i V–VIII szkoły podstawowej.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji z 14 lipca 2026 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz szkoły policealnej (Dz.U. z 2026 r. poz. 1012).
- Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2026/2027, z uwzględnieniem zmiany opublikowanej we wrześniu 2026 r.
- Statut Zespołu Szkół Specjalnych w Słupi pod Kępnem oraz obowiązujące w szkole Standardy Ochrony Małoletnich.

Cele programu

- wspieranie wszechstronnego rozwoju ucznia zgodnie z jego potrzebami i możliwościami;
- kształtowanie poczucia godności, sprawczości, samodzielności oraz szacunku dla innych;
- rozwijanie kompetencji społecznych, komunikacyjnych i emocjonalnych;
- budowanie bezpiecznych relacji, poszanowania granic oraz przeciwdziałanie przemocy i wykluczeniu;
- promowanie zdrowia fizycznego i psychicznego oraz bezpiecznego stylu życia;
- kształtowanie higieny cyfrowej, bezpiecznego korzystania z sieci i krytycznego podejścia do treści cyfrowych;
- zapobieganie zachowaniom ryzykownym i wspieranie uczniów w sytuacjach trudnych;
- współpraca z rodzicami i instytucjami wspierającymi dziecko i rodzinę.

Diagnoza potrzeb uczniów i priorytety na rok szkolny 2026/2027

Program opracowano na podstawie corocznej diagnozy potrzeb rozwojowych uczniów, czynników chroniących i czynników ryzyka. Diagnoza została przeprowadzona na podstawie codziennych rozmów z wychowawcami, bieżących rozmów z uczniami oraz obserwacji pedagogów szkolnych i psychologa szkolnego, z uwzględnieniem informacji od rodziców i doświadczeń z dotychczasowych działań szkoły.

- rozwijanie samoobsługi i samodzielności;
- wspieranie rozpoznawania emocji, komunikowania potrzeb i bezpiecznej regulacji napięcia;

- budowanie bezpiecznych relacji opartych na szacunku, w tym poszanowania granic i bezpieczeństwa w środowisku cyfrowym.

Działania uzupełniające obejmują profilaktykę używek i uzależnień behawioralnych, przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej, wspieranie zdrowia psychicznego, higienę cyfrową, aktywność fizyczną oraz współpracę z rodzicami. Szczegółową diagnozę i wnioski zawiera załącznik nr 1.

I. KSZTAŁTOWANIE POZYTYWNYCH POSTAW SPOŁECZNYCH I PROMOWANIE BEZPIECZNYCH ZACHOWAŃ

Zadania szkoły	Formy i sposoby realizacji	Osoby realizujące
1. Utrwalanie zasad bezpiecznego zachowania	• przypominanie zasad Bezpieczeństwa podczas lekcji, przerw, wyjść i wycieczek • zapoznawanie uczniów i rodziców z obowiązującymi zasadami, regulaminami i procedurami • dostosowane do możliwości uczniów konsekwentne przypominanie zasad	dyrektor, wychowawcy, nauczyciele, pedagodzy, psycholog
2. Prawa, obowiązki i funkcjonowanie w zespole	• uczenie respektowania praw i obowiązków ucznia • włączanie uczniów w życie klasy i szkoły oraz powierzanie zadań adekwatnych do ich możliwości • wzmacnianie odpowiedzialności za własne zachowanie	wychowawcy, nauczyciele, pedagodzy, psycholog
3. Relacje, empatia i poszanowanie granic	• kształtowanie szacunku, empatii i życzliwości • uczenie rozpoznawania i komunikowania własnych granic oraz respektowania granic innych osób • reagowanie na przezywanie, wyśmiewanie, odrzucanie i niechciany dotyk • zajęcia integracyjne i ćwiczenia współpracy	wychowawcy, nauczyciele, pedagodzy, psycholog

Zadania szkoły	Formy i sposoby realizacji	Osoby realizujące
4. Komunikacja I zachowania asertywne	• ćwiczenie uważnego słuchania, rozmowy, odmawiania i proszenia o pomoc • wspieranie komunikacji werbalnej i niewerbalnej, w tym AAC zgodnie z potrzebami uczniów • uczenie rozwiązywania konfliktów i zawierania kompromisów	wychowawcy, nauczyciele, pedagodzy, psycholog, inni specjaliści
5. Stosunek do obowiązków szkolnych i frekwencja	• monitorowanie frekwencji i reagowanie na nieobecności zgodnie z obowiązującymi zasadami • obejmowanie potrzebujących uczniów pomocą psychologiczno-pedagogiczną • współpraca z rodzicami i właściwymi instytucjami w razie potrzeby	dyrektor, wychowawcy, pedagodzy, psycholog
6. Samorządność i aktywność społeczna	• udział w pracach samorządu szkolnego w zakresie dostosowanym do możliwości uczniów • udział w uroczystościach, projektach, konkursach, akcjach społecznych i wolontariacie	wychowawcy, nauczyciele

II. PROFILAKTYKA ZAGROŻEŃ

Zadania szkoły	Formy i sposoby realizacji	Osoby realizujące
1. Przeciwdziałanie przemocy, agresji i wykluczeniu	• bieżąca obserwacja relacji i reagowanie na sytuacje trudne • edukacja dotycząca przemocy fizycznej, psychicznej, słownej, hejtu i cyberprzemocy • udzielanie wsparcia uczniom doświadczającym przemocy lub przejawiającym zachowania agresywne • stosowanie szkolnych procedur, w tym Standardów Ochrony Małoletnich, gdy zachodzi taka potrzeba	dyrektor, pedagodzy, psycholog, wychowawcy, nauczyciele
2. Emocje, napięcie i sytuacje kryzysowe	• uczenie rozpoznawania i nazywania emocji • ćwiczenie bezpiecznych sposobów wyrażania złości, napięcia i dyskomfortu • uczenie proszenia o pomoc i przerwę, także z wykorzystaniem AAC • indywidualne sposoby reagowania na przeciążenie i eskalację	pedagodzy, psycholog, wychowawcy, nauczyciele, inni specjaliści

Zadania szkoły	Formy i sposoby realizacji	Osoby realizujące
3. Bezpieczeństwo cyfrowe i higiena cyfrowa	• edukacja o cyberprzemocy, ochronie prywatności, bezpiecznych kontaktach i szukaniu pomocy w internecie • promowanie higieny cyfrowej i aktywności off-line • uczenie krytycznego i odpowiedzialnego korzystania z technologii, w tym narzędzi opartych na sztucznej inteligencji – w zakresie dostosowanym do możliwości uczniów • profilaktyka nadmiernego korzystania z telefonu, komputera i internetu	pedagodzy, psycholog, wychowawcy, nauczyciele
4. Profilaktyka używek i presji rówieśniczej	• przekazywanie dostosowanej do możliwości uczniów wiedzy o skutkach używania papierosów, e -papierosów, alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych • ćwiczenie odmawiania i reagowania na namawianie • informowanie, gdzie i u kogo szukać pomocy	pedagodzy, psycholog, wychowawcy, nauczyciele; w razie potrzeby właściwe instytucje
5. Bezpieczeństwo na terenie szkoły i poza nią	• dyżury nauczycieli oraz stosowanie szkolnych procedur bezpieczeństwa • przygotowanie uczniów do ewakuacji i reagowania w sytuacjach zagrożenia • przypominanie zasad bezpieczeństwa podczas wyjść, wycieczek, ferii i wakacji	dyrektor, nauczyciele, wychowawcy

III. WYCHOWANIE PROZDROWOTNE, SAMODZIELNOŚĆ I EKOLOGIA

Zadania szkoły	Formy i sposoby realizacji	Osoby realizujące
1. Zdrowie fizyczne i psychiczne	• edukacja dotycząca higieny, odżywiania, odpoczynku i zdrowego stylu życia • promowanie aktywności fizycznej i aktywnego wypoczynku • wspieranie rozpoznawania potrzeb organizmu, emocji i sposobów radzenia sobie z napięciem • kształtowanie bezpiecznych zachowańprozdrowotnych oraz podstaw udzielania pomocy – odpowiednio do możliwości uczniów	pielęgniarka, nauczyciele, nauczyciele WF, wychowawcy, pedagodzy, psycholog
2. Samoobsługa i samodzielność	• codzienne ćwiczenie czynności higienicznych, ubierania, porządkowania i innych czynności życia codziennego • stosowanie instrukcji obrazkowych, podziału czynności na etapy i stopniowego zmniejszania pomocy • współpraca z rodzicami w celu ujednolicania sposobów wspierania samodzielności	wychowawcy, nauczyciele, pedagodzy, psycholog, inni specjaliści
3. Postawy proekologiczne	• udział w akcjach i działaniach na rzecz środowiska • kształtowanie nawyków ograniczających marnowanie zasobów i wspierających dbałość o otoczenie • zajęcia i działania ekologiczne dostosowane do możliwości uczniów	wychowawcy, nauczyciele

IV. DZIAŁANIA SKIEROWANE DO RODZICÓW

Zadania szkoły	Formy i sposoby realizacji	Osoby realizujące
Współpraca szkoły i rodziców	• przedstawianie rodzicom podstawowych zasad i dokumentów obowiązujących w szkole • bieżące konsultacje dotyczące funkcjonowania ucznia i wspólne ustalanie sposobów wsparcia • współpraca w rozwijaniu samodzielności, regulacji emocji, bezpiecznych relacji i higieny cyfrowej • przekazywanie informacji o dostępnych formach pomocy; spotkania ze specjalistami organizowane w razie potrzeby	dyrektor, wychowawcy, pedagodzy, psycholog, inni specjaliści

Zasady ewaluacji programu

Ewaluacja służy ocenie przydatności i skuteczności działań oraz ich dostosowywaniu do bieżących potrzeb uczniów. Wykorzystuje się przede wszystkim obserwację funkcjonowania uczniów, rozmowy z uczniami, rodzicami i nauczycielami, wymianę spostrzeżeń zespołu oraz dokumentację prowadzoną w ramach bieżącej pracy szkoły.

Nie przewiduje się odrębnych formularzy ani dodatkowych cyklicznych sprawozdań wyłącznie na potrzeby ewaluacji programu. Wnioski są uwzględniane przy corocznej diagnozie i modyfikacji programu.

Wronko Evelina
Joanna Kucewska
Kaja Dolęga
Rebiega Aleksandra

ZAŁĄCZNIK NR 1

Diagnoza potrzeb uczniów i wnioski do programu – rok szkolny 2026/2027

Cel i źródła diagnozy

Diagnozę opracowano w celu określenia potrzeb rozwojowych uczniów, czynników chroniących i czynników ryzyka oraz wyznaczenia działań wychowawczo-profilaktycznych, zgodnie z art. 26 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe. Uwzględniono także zagrożenia związane z korzystaniem z technologii informacyjno-komunikacyjnych, w szczególności aktywnością uczniów w Internecie.

Podstawę diagnozy stanowią codzienne rozmowy z wychowawcami, bieżące rozmowy z uczniami oraz obserwacje pedagogów szkolnych i psychologa szkolnego. Uwzględniono również informacje przekazywane w toku bieżącej współpracy z rodzicami i nauczycielami oraz doświadczenia z dotychczasowych działań szkoły. Rozpoznanie dotyczy września 2026 r.; doświadczenia z wcześniejszych lat zaznaczono odrębnie. Poniższe pytania służą jedynie uporządkowaniu zebranych informacji i nie stanowią odrębnej ankiety.

Placówka: **Zespół Szkół Specjalnych w Słupi pod Kępnem**
Okres zbierania informacji: **wrzesień 2026 r.**
Osoby opracowujące: **pedagodzy szkolni i psychology szkolny**
Data opracowania: **25.09.2026 r.**

Pytania porządkujące zebrane informacje

1. Po czym poznajemy poczucie bezpieczeństwa uczniów i co wywołuje lęk lub napięcie?

2. Jakie trudności występują w relacjach, współpracy i poszanowaniu granic?

3. Jak uczniowie rozpoznają emocje, komunikują dyskomfort i korzystają z pomocy?

4. Czy wiedzą, do kogo zwrócić się o pomoc, i mają dostępny sposób komunikacji?

5. W jakich obszarach potrzebują rozwijania samodzielności i samoobsługi?

6. Jakie potrzeby dotyczą higieny, odżywiania, ruchu i odpoczynku?

7. Jakie trudności wiążą się z korzystaniem z urządzeń cyfrowych i internetu?

8. Czy pojawiają się sygnały zagrożeń związanych z używkami i presją rówieśniczą?

9. Jakie mocne strony, zainteresowania i warunki wspierają uczniów?

10. Jakie potrzeby i obawy zgłaszają uczniowie oraz rodzice?

11. Które działania warto kontynuować i na czym opieramy ocenę ich efektów?

12. Jakie potrzeby są priorytetowe i po czym poznamy poprawę?

Ustalenia z rozmów i obserwacji

Bezpieczeństwo i warunki funkcjonowania

Z obserwacji pedagogów i psychologa oraz rozmów z wychowawcami wynika, że większość uczniów czuje się w szkole bezpiecznie. Sprzyjają temu mało liczne zespoły, dostępność dorosłych oraz bieżące interwencje. U części uczniów napięcie wywołują hałas podczas wydarzeń szkolnych, krzyk i zachowania agresywne innych osób. Stosowane wsparcie obejmuje ograniczanie bodźców, słuchawki wyciszające i możliwość pobytu w spokojnym miejscu pod opieką dorosłego.

Relacje i komunikowanie potrzeb

Występują przezywanie, wyśmiewanie, odrzucanie i naruszanie granic cielesnych, w tym niechciany dotyk. Takie sytuacje odnotowano również na początku bieżącego roku. Uczniowie zgłaszają problemy wychowawcom i specjalistom. Dostępność samodzielnego zgłaszania potrzeb jest zróżnicowana. Szkoła wdraża AAC i poznaje sposoby komunikacji nowych uczniów; wymaga to czasu i współpracy zespołu.

Emocje i zachowania wymagające wsparcia

Uczniowie potrzebują pomocy w rozpoznawaniu emocji, wyrażaniu dyskomfortu i regulowaniu napięcia. Występują sytuacje agresji i autoagresji, niekiedy trudne do wyciszenia. Prowadzone są zajęcia o emocjach, ćwiczenia relaksacyjne i nauka bezpiecznych sposobów reagowania. W sytuacjach znacznego pobudzenia szkoła kontaktuje się z rodzicami; wskazuje to na potrzebę dalszego indywidualnego planowania wsparcia i postępowania w kryzysie.

Samodzielność i codzienne nawyki

Szczególnego wsparcia wymaga samoobsługa. Obserwuje się wyręczanie części uczniów w czynnościach, które mogą podejmować z dostosowaną pomocą. U części uczniów zauważane są trudności z higieną osobistą, nadmierna masa ciała oraz zmęczenie po przyjeździe do szkoły. Obserwacje uzasadniają współpracę z rodziną; nie przesądzają o przyczynach trudności.

Technologie cyfrowe i używki

Wypowiedzi i zachowania części uczniów wskazują na częste korzystanie z urządzeń i trudności z przestrzeganiem ograniczeń. Potrzebna jest edukacja dotycząca higieny cyfrowej i cyberprzemocy. Obserwacje te nie stanowią rozpoznania uzależnienia. We wrześniu 2026 r. nie zgłoszono ujawnionych incydentów dotyczących używek. We wcześniejszych latach

występowały sytuacje związane z e-papierosami i namawianiem innych uczniów; brak ujawnionych przypadków nie oznacza braku ryzyka.

Zasoby i współpraca z rodzicami

Czynnikami chroniącymi są relacje z dorosłymi, gotowość uczniów do zgłaszania problemów, przewidywalna organizacja dnia, zajęcia ze specjalistami oraz aktywność sportowa, teatralna i muzyczna. Rodzice zgłaszają obawy dotyczące warunków funkcjonowania części uczniów. Potrzebny jest dialog o indywidualnym wsparciu i organizacji nauki.

Wnioski i proponowane działania

Rozwijanie samoobsługi i samodzielności

Zapewniać codzienne ćwiczenia higieny, ubierania, porządkowania i innych czynności dostosowanych do potrzeb ucznia. Wykorzystywać instrukcje obrazkowe, podział czynności na etapy i stopniowe zmniejszanie pomocy. Uzgadniać z rodzicami spójne sposoby wspierania samodzielności, bez oceniania rodziny.

Wspieranie emocji i komunikacji

Kontynuować rozpoznawanie i nazywanie emocji oraz uczenie bezpiecznych sposobów ich wyrażania. Ćwiczyć zgłaszanie dyskomfortu, proszenie o pomoc i przerwę, także za pomocą AAC. Rozpoznawać sygnały przeciążenia, ograniczać bodźce i ustalać indywidualne sposoby reagowania na eskalację.

Bezpieczne relacje i wzajemny szacunek

Uczyć poszanowania granic cielesnych, rozpoznawania niechcianego dotyku, odmawiania i zgłaszania krzywdzenia. Prowadzić zajęcia integracyjne i ćwiczenia współpracy, reagować na przezywanie i wykluczanie oraz sprawdzać sytuację ucznia po interwencji. W razie podejrzenia krzywdzenia stosować szkolne procedury ochrony małoletnich.

Bezpieczeństwo cyfrowe

Prowadzić edukację o cyberprzemocy, ochronie prywatności, bezpiecznych kontaktach i szukaniu pomocy w internecie. Ćwiczyć rozpoznawanie ryzykownych sytuacji w formie dostosowanej do możliwości uczniów. Uzgadniać z rodzicami zasady korzystania z urządzeń i wspierać higienę cyfrową.

Działania uzupełniające

Kontynuować profilaktykę używek, w tym e-papierosów, oraz naukę reagowania na namawianie. Wspierać higienę, aktywność ruchową, odpoczynek i zdrowe nawyki. Podtrzymywać udział w zajęciach rozwijających zainteresowania i dających doświadczenie sukcesu.

Monitorowanie i ocena

Ocena realizacji działań odbywa się w ramach bieżącej pracy szkoły, z wykorzystaniem obserwacji, rozmów oraz dokumentacji prowadzonej na podstawie obowiązujących przepisów. Ocenę odnosi się do możliwości i poziomu wyjściowego ucznia. Nie przewiduje się tworzenia odrębnych formularzy ani dodatkowych cyklicznych sprawozdań wyłącznie na potrzeby tej diagnozy.

Krótki zapis do programu

Diagnozę potrzeb uczniów opracowano na podstawie codziennych rozmów z wychowawcami, bieżących rozmów z uczniami oraz obserwacji pedagogów szkolnych i psychologa szkolnego, z uwzględnieniem informacji od rodziców i doświadczeń z wcześniejszych działań. Wyłoniono trzy priorytety: rozwijanie samoobsługi i samodzielności, wspieranie rozpoznawania emocji i bezpiecznej regulacji napięcia oraz budowanie bezpiecznych relacji opartych na szacunku, również w środowisku cyfrowym.

ZESPÓŁ SZKÓŁ SPECJALNYCH
ul. Katowicka 8
63-648 Słupia pod Kępnem
tel./fax (62) 782-22-87
NIP 619-18-47-442 Regon 000817066

Dyrektor Szkoły
mgr Magdalena Misiak - Hojka